

MISCELLANEA ARCHAEOLOGICA

ŽIVOTNÍ JUBILEUM PHDr. VĚDOMILA VILDOMCE

Dne 27. září 1981 se dožívá šedesáti let PhDr. Vědomil Vildomec, ředitel Jihomoravského muzea ve Znojmě a dlouholetý spolupracovník katedry archeologie a muzeologie FF UJEP v Brně. Rodinné prostředí a na archeologické památky bohaté okolí Boskovštejna natolik ovlivnily život V. Vildomce, že se záhy rozhodl pokračovat ve šlépějích svého otce, archeologa Františka Vildomce. Nemalou měrou na něj v rodině působil pokrokový světonázorový duch a sociální citění, jehož zastánci a propagátory na Moravskobudějovicku byli totiž J. Palliardi a jeho spolupracovník František Vildomec. Studentská léta prožil ve Znojmě, kde se vzdělával na Reformním reálném gymnáziu. Za druhé světové války působil jako učitel na moravském venkově a později byl totálně nasazen. Po osvobození Rudou armádou pokračoval v učitelském povolání, současně však studoval u profesora E. Šimka na brněnském filozofické fakultě archeologii; studium ukončil doktorátem filozofie roku 1950. Avšak teprve počátkem šedesátých let trvale zakotvil na dráze muzejního pracovníka a archeologa. Stal se odborným pracovníkem Jihomoravského muzea a od roku 1968 jeho ředitelem. Od samého začátku svého působení ve znojemském muzeu spolupracuje s katedrou archeologie a muzeologie FF UJEP a podílí se zejména na systematickém výzkumu u Těšetic—Kyjovic a na vybudování tamní vědeckovýzkumné stanice. Je organizátorem a spoluautorem Pravěku Znojemska (Brno 1972), tvůrcem nové archeologické a historické expozice Jihomoravského muzea a početných jiných výstav a expozic, v široké míře se zapojuje do politického a kulturního života okresu a kraje. Stává se tajemníkem kabinetu regionálních dějin KSČ, okresním konzervátorem a předsedou okresní komise památkové péče ve Znojmě. Podílí se na organizování četných setkání a sympozií archeologů na Znojemsku i na výchově mladé generace historiků a archeologů. V posledních letech organizuje velkolepý projekt adaptace zámečku v Boskovštejně a jeho přetvoření v archeologické muzeum neolitu Znojemska.

U příležitosti významného životního jubilea udělil děkan filozofické fakulty UJEP PhDr. Vědomilu Vildomcovi stříbrnou pamětní medaili fakulty. Redakce Sborníku prací filozofické fakulty, spolupracovníci v Jihomoravském muzeu a přátelé z katedry archeologie a muzeologie přejí jubilantovi mnoho pevného zdraví a pracovních úspěchů do dalších let!

SYMPOZIUM „SLOVANÉ 6.—10. STOLETÍ“

Na podzim v roce 1978 uspořádala filozofická fakulta UJEP z podnětu katedry archeologie a muzeologie sympozium s mezinárodní účastí o otázkách slovanské archeologie; toto sympozium se konalo u příležitosti 30. výročí Vítězného února a 20. výročí zahájení výzkumů na Pohansku. Cílem sympozia bylo zhodnocení výsledků dvacetiletého archeologického výzkumu na Pohansku, jeho přínosu pro slovanskou archeologii v československých i mezinárodních souvislostech a seznámení archeologické veřejnosti s výsledky rozsáhlého záchranného výzkumu na jihozápadním předhradí.

V Břeclavi, kde se 18. — 21. září 1978 symposium konalo, se na jeho přípravě podíleli vedle pracovníků výzkumu Pohanska také představitelé místních stranických, správních i osvětových zařízení a připravili tak 80 československým a zahraničním archeologům přátelské přijetí a velmi dobré pracovní prostředí.

Slavnostní zahájení symposia proběhlo ve velké zasedací síni ONV Břeclav, za přítomnosti předních představitelů Univerzity J. E. Purkyně, Československé akademie věd, Slovenské akademie vied, Krajského výboru KSČ, Okresního výboru KSČ a Okresního národního výboru v Břeclavi. V úvodním projevu připomenul prorektor UJEP prof. dr. F. Hejl, CSc., nadcházející výročí 60 let vzniku brněnské univerzity, zhodnotil významné etapy v jejím rozvoji i její další perspektivy a podtrhl význam univerzitních archeologických výzkumů slovanského osídlení v našem jižním pohraničí. Předseda ONV ing. B. Škácel pozdravil účastníky symposia jménem okresu Břeclav; poukázal ve svém projevu na aktuální politický význam výzkumů na Pohansku a na významné argumenty, které přináší pro ideově-politické působení. Člen prezidia ČSAV, akademik J. Poulík, pak promluvil v zasvěceném projevu o významu Vítězného února pro československou archeologii a zhodnotil podíl vědeckého i politického přínosu Pohanska na rozvoji naší socialistické vědy. Projevem ocenění a díky za dlouholetou podporu a spolupráci bylo předání pamětních medailí, které prorektorů prof. dr. F. Hejl, CSc., a prof. dr. J. Sýkora, CSc., udělili jménem UJEP představitelům břeclavských institucí: ONV Břeclav, redakci časopisu *Nový život*, Pohraniční stráž Břeclav, Lesnímu závodu Židlochovice a JZD Lanžhot. Předseda ONV pak vyjádřil uznání představitelů Břeclavska pracovníkům UJEP za jejich dlouholetou činnost udělením čestného uznání rady ONV prof. dr. F. Kalouskovi, zakladateli a dlouholetému vedoucímu výzkumu na Pohansku. Dalším projevem uznání práce archeologů univerzity UJEP na Břeclavsku bylo jmenování prof. dr. F. Kalouska čestným občanem města Břeclavi; stal se tak po P. Bezručovi a Kl. Gottwaldovi devátým čestným občanem Břeclavi za posledních více než 100 let.

Pracovní jednání symposia probíhalo v prostorách ZK Transporty Břeclav a bylo po plenárním zasedání (řídil doc. dr. R. M. Perníčka, CSc.), na kterém byly předneseny hlavní referáty o přínosu Pohanska pro slovanskou archeologii (doc. dr. B. Dostál, CSc., dr. J. Vignatiová) a hodnotící referát prof. dr. B. Chropovského, DrSc., člena korespondenta SAV, rozčleněno do dvou skupin. Jednotlivé tematické okruhy byly věnovány užším problémům: sociálně-ekonomické interpretaci archeologických zjištění, vývoji osídlení jednotlivých území, hradiškům, dvorcům, pohřebištím, hmotné kultuře a zemědělství. Jednání v jednotlivých sekcích řídili vedle československých archeologů (dr. D. Bialeková, CSc., dr. J. Sláma, CSc., dr. A. Ruttkay, CSc., dr. A. Hejna, CSc., dr. M. Stloukal, CSc., dr. Z. Klanica, CSc.) zahraniční představitelé slovanské archeologie — prof. D. A. Avdušin, DrSc. (Moskva), P. P. Toločko, DrSc. (Kyjev), dr. H. J. Brachmann (Berlín), prof. Ž. Vyžarova, DrSc. (Soňa), prof. G. G. Mezenceva, DrSc. (Kijev), mgr. H. Machajewski (Poznaň).

Referáty přednesené na zasedáních vycházely z nových poznatků v oblasti slovanské archeologie a rané středověké historie nejen na našem území, nýbrž i z řešení obdobné problematiky jinde — na Rusi, v Bulharsku, v Karpatské kotlině, u polabsko-pobaltských Slovanů. Tak vynikající sovětští archeologové prof. Avdušin a P. P. Toločko se zabývali ve svých příspěvcích otázkou vzniku staroruských měst a konkrétně Kijeva, někteří naši specialisté knížecími dvorci blízkými objektu z Pohanska (dr. Turek) i když pojetí tohoto jevu prezentované dr. L. Konečným zřejmě nedojde širšího uznání. Významné místo v referátech zaujímaly problémy výroby, ať už zemědělské (doc. dr. F. Kühn, CSc.), chovu dobytka (dr. M. Beranová, CSc.) a s tím spojená otázka pozemkového vlastnictví (doc. dr. L. Havlík, CSc.), nebo i řemeslné — hutnictví (dr. V. Souchopová), tkalcovství (dr. M. Kostelníková), hrnčířství (prof. Mezenceva, DrSc.) aj. — bez jejichž znalosti nelze dospět k hlubšímu poznání společenské struktury v období rodícího se raného feudalismu. Pojednání o architektuře (dr. Vavřínek, CSc., dr. Reichertová, CSc.) již přecházela do oblasti širších kulturních styků, na nichž se naše země podílely. Několik příspěvků bylo zaměřeno na vývoj osídlení v některých exponovaných oblastech od časně slovanského do mladohradištního období a to na Pomorí (mgr. Machajewski), při soutoku Moravy a Dyje (dr. Měřinský), a v Pooohří (dr. Kašička, CSc., dr. Nechvátal, CSc.), tedy v oblastech styků Slovanů s germánským etnikem. Slovanským hradištím a jejich opevňovací technice věnoval pozornost německý archeolog H. J. Brachmann a další badatelé se zabývali jednotlivými opevněnými objekty, jako Olomouc, Budeč, Týnec (dr. Bláha, dr. Šolle, CSc., dr. Hejna, CSc.). Některým jevům ze slovanských pohřebišť byly věnovány referáty prof. Vyžarové a dr. Skružného, na pozdní relikty žarového

ritu na Moravě poukázal dr. Dohnal. Též referáty, které se zabývaly jednotlivými předměty hmotné kultury, jako tzv. slezskými miskami (dr. Bubeník), matricemi na výzdobu ozdob (dr. Čilinská, CSc.), nebo stavebním kováním (dr. Klíma), vyústovaly v širší historická zobecnění.

Během dvoudenního zasedání bylo předneseno 41 referátů; jejich převážná část navazovala na problematiku řešenou výzkumy na Pohansku a přispěla k objasnění řady otázek hmotné kultury i sociální struktury slovanského etnika a jeho vývoje jak na našem území, tak v celém slovanském světě. Z přednesených příspěvků byl uspořádán sborník, který vychází péčí UJEP Brno pod názvem „Slované 6. – 10. století“.

V prostorách ZK Transporta byla uspořádána k sympoziu výstavka, která ve zkratce (14 panelů, 5 vitrín) přinesla základní informace o výsledcích dvaceti výzkumných sezón na Pohansku, o záchranných archeologických pracích na jihozápadním předhradí Pohanska i o materiálním a technickém zajištění terénních prací, o metodách výzkumu a široké spolupráci s ostatními vědními disciplínami.

Do programu symposia byly rovněž zařazeny dvě exkurze; při návštěvě lokality Pohansko se účastníci seznámili s novými terénními výzkumy časně slovanského a velkomoravského osídlení uvnitř hradiska, i s rozsáhlým záchranným výzkumem na jihozápadním předhradí, kde bylo během uplynulých tří let prozkoumáno několik osad a pohřebišť z 9. století. Celodenní exkurze byla věnována významným slovanským výzkumům v Uh. Hradišti (St. Město, Sady), kde podali výklad vedoucí těchto výzkumů prof. dr. V. Hrubý, DrSc., a dr. K. Marešová, CSc., výzkumu AÚ ČSAV v Průšánkách a Velkomoravskému památníku v Mikulčicích (výklad podal vedoucí výzkumu dr. Z. Klanica, CSc.). Během této exkurze shlédli také účastníci symposia ve Slovákém muzeu v Uh. Hradišti výstavu o velmožských dvorcích v Pomoraví a Pováží, kterou je provedl jeden z autorů expozice, dr. R. Šnášil.

Při závěrečném zasedání symposia českoslovenští (dr. B. Polla, CSc.) i zahraniční (prof. Avdusin, DrSc., P. P. Toločko, DrSc.) archeologové vyjádřili své uznání nad zdařilým průběhem symposia, jeho vysokou odbornou úroveň a pečlivým organizačním zajištěním. Zdůraznili, že filozofická fakulta UJEP a katedra archeologie a muzeologie přispěly uspořádáním symposia k řešení aktuálních otázek slovanské archeologie a k prohloubení spolupráce mezi jednotlivými vědeckými pracovišti ze všech slovanských zemí.

KOMENTÁŘ K FOTOGRAFIÍM ZE SYMPOZIA

- Tab. XIII. 1 Slavnostní zahájení v zasedací síni ONV Břeclav, zahajovací projev předsedy ONV ing. B. Skácela; 2 za předsednickým stolem (zleva) doc. dr. B. Dostál, CSc., prorektor prof. dr. J. Sýkora, CSc., akademik J. Poulík, prorektor prof. dr. F. Hejl, CSc., místopředseda ONV V. Rampula; 3 (zleva) prof. D. A. Avdusin, DrSc., tajemník OV KSČ J. Ondryáš, prof. dr. F. Kalousek, doc. dr. R. M. Pernička, CSc., zástupce KV KSČ dr. J. Marák; 4 projev ing. B. Skácela; 5 projev akademika J. Poulíka; 7 projev prorektora prof. dr. F. Hejla, CSc.; 6 projev prof. Avdusina, DrSc.; 8 předání čestného uznání ONV Břeclav prof. dr. Kalouskovi; 9 předání medaile UJEP předsedovi ONV ing. B. Skácelovi 10 předání medaile UJEP hlavnímu ekonomovi JZD Lanžhot ing. F. Bartošovi.
- Tab. XIV. Z jednání symposia: 1, 5 doc. dr. R. M. Pernička, CSc.; 2 (zprava vpředu) dr. M. Štěpánek, CSc., doc. dr. J. Vladár, DrSc., dr. A. Habovštiak, CSc., A. Neupflegarová, (zprava v pozadí) dr. V. Dohnal, CSc., dr. J. Bubeník, dr. V. Šikulová, CSc., dr. B. Kavanová, dr. L. Skruzný, dr. V. Goš, dr. J. Kavan; 3 (zprava) prof. D. A. Avdusin, DrSc., dr. M. Beranová, CSc., prof. G. G. Mezenceva, DrSc., P. P. Toločko, DrSc., doc. dr. J. Vladár, DrSc.; 4 (zleva) doc. dr. R. Pleiner, CSc., dr. J. Bláha, dr. Z. Klanica, CSc., dr. H. J. Brachmann, dr. J. Unger, dr. B. Polla, CSc., P. P. Toločko, DrSc.; 6 prof. dr. B. Chropovský, DrSc., 7 doc. dr. B. Dostál, CSc., 8 dr. J. Vignatiová.
- Tab. XV. 1–2 Udělení čestného občanství Břeclavi prof. dr. F. Kalouskovi na MěstNV Břeclav; 3 referát dr. R. Turka, DrSc., předsedají P. P. Toločko, DrSc., a dr. A. Ruttkay, CSc.; 4 referát dr. J. Slámy, CSc., předsedá prof. Avdusin, DrSc.; 5 dr. H. J. Brachmann, A. Neupflegarová; 6 pohled na výstavku.
- Tab. XVI. 1, 2, 4 prohlídka výzkumu na jihozápadním předhradí Pohanska; 3 proděkan doc. dr. F. Mainuš, CSc., dr. A. Šik, místopředseda MěstNV Břeclav ing. J. Marek.

Симпозиум „Славяне 6—10 веков“. С 18 до 21 сентября 1978 состоялся в г. Бржецлави археологический симпозиум „Славяне 6—10 веков“ устроенный по инициативе кафедры археологии и музееведения философского факультета университета им. Я. Э. Пуркине в г. Брно в честь 30 юбилея Победоносного февраля и 20 юбилея существования раскопов на Поганске близ г. Бржецлави. В симпозиуме принимало участие около 80 чехословацких и иностранных археологов. В течение заседаний они прочитали больше 40 докладов посвященных эволюции славян, социально-экономической интерпретации археологических источников, развитию населения отдельных областей, городищам, усадьбам, могильникам, материальной культуре и земледелию. Доклады будут опубликованы в сборнике „Славяне 6—10 веков“ брненским университетом. Составной частью симпозиума были две научные экскурсии: осмотр раскопов кафедры археологии на Поганске и посещение известных славянских местонахождений юго-восточной Моравии (Ст. Место, Сады, Уг. Градиче, Прушани, Микулчице). По случаю симпозиума была подготовлена выставка информирующая кратко о результатах двадцатилетних раскопов на Поганске.

Чехословацкие и иностранные участники симпозиума оценили высокий научный уровень симпозиума и дружеский прием, который для всех осуществили как сотрудники философского факультета, так особенно представители города и района и их политические и культурные учреждения. Они подчеркнули, что философский факультет и кафедра археологии организацией симпозиума внесли вклад в решение актуальных вопросов славянской археологии и в углубление сотрудничества между отдельными научными институтами всех славянских стран.

Перевел Борисой Доста

Das Symposium „Die Slawen im 6.—10. Jahrhundert“. In den Tagen vom 18.—21. 9. 1978 fand in Břeclav das archäologische Symposium „Die Slawen im 6.—10. Jahrhundert“ statt, das auf Anregung des Lehrstuhles für Archäologie und Museologie von der Philosophischen Fakultät der Jan-Evangelista-Purkyně-Universität (FF UJEP) zum 30. Jahrestag des Siegreichen Februars und zum 20. Jahrestag der Aufnahme der Forschungen in Pohansko bei Břeclav veranstaltet wurde. Am Symposium nahmen etwa 80 bedeutende tschechoslowakische und ausländische Archäologen teil. Während der Tagungen wurden mehr als 40 Referate vorgetragen, die folgenden Themen gewidmet waren: Fragen der Entwicklung des slawischen Ethnikums, sozial-ökonomische Interpretation archäologischer Quellen, Entwicklung der Besiedlung einzelner Territorien, Burgwälle, Höfe, Gräberstätten, materielle Kultur, Landwirtschaft. Aus den Tagungsmaterialien ist ein Sammelband hervorgegangen, der unter dem Titel „Die Slawen im 6.—10. Jahrhundert“ von der FF UJEP herausgegeben werden wird. Bestandteil des Symposium waren zwei Fachexkursionen: eine Besichtigung der Forschungen des Lehrstuhles für Archäologie der FF UJEP in Pohansko und ein Besuch bedeutender slawischer Lokalitäten in Südmähren (St. Město, Sady, Uh. Hradiště, Prušánky, Mikulčice). Zum Symposium wurde eine kleine Ausstellung vorbereitet, die einen kurzen Überblick über die Ergebnisse der 20 Forschungsaktionen in Pohansko gab.

Von den tschechoslowakischen und ausländischen Gästen des Symposiums wurden das hohe fachliche Niveau und die freundschaftliche Aufnahme geschätzt, die allen Teilnehmern von selten der Mitarbeiter der FF UJEP als auch von selten der Repräsentanten der Stadt und des Kreises Břeclav und aller seiner politischen und kulturellen Institutionen bereitet wurde. Sie betonten, daß die FF UJEP und der Lehrstuhl für Archäologie und Museologie durch die Veranstaltung des Symposiums zur Lösung aktueller Fragen der slawischen Archäologie und zur Vertiefung der Zusammenarbeit zwischen den einzelnen wissenschaftlichen Arbeitstätten in allen slawischen Ländern beigetragen haben.

Übersetzt von Dr. O. Hdjek

SYMPOZIUM O POČÁTCÍCH NAŠEHO ZEMĚDĚLSTVÍ (OD NEOLITU PO RANÝ STŘEDOVĚK)

Katedra archeologie a muzeologie FF UJEP uspořádala ve spolupráci s Jihomoravským muzeem ve Znojmě a OV Svazu družstevních rolníků symposium o počátcích našeho zemědělství. Symposium se konalo ve dnech 22.—25. října 1979 v sále Městské osvětové besedy ve Znojmě, v budově, v níž za svého znojemského působení pracoval v advokátní kanceláři Jana Vlka mladý archeolog Jaroslav Palliardi. Celá akce byla organizována na počest 60. výročí založení brněnské univerzity a k 30. výročí socializace našeho zemědělství. Záštitu nad sympoziem převzali děkan FF UJEP prof. dr. Bedřich Šindelář, DrSc., a komise regionálních dějin při OV KSČ ve Znojmě. Přípravný výbor konference pracoval ve složení: V. Podborský (předseda), P. Košťufk (tajemník sympozia), M. Bálek, E. Kazdová, M. Novotná, D. Ševčíková a V. Vildomec.

Mezi čestnými hosty sympozia zasedli: prof. dr. Vojtech Budinský-Krička, DrSc., prof. dr. Josef Češka, CSc., proděkan FF UJEP, Oldřich Janík, předseda ONV ve Znojmě, František Jordán, ředitel Keramických závodů ve Znojmě, Jan Navrátil, tajemník OV KSČ ve Znojmě, prof. dr. Jiří Neustupný, DrSc., prof. dr. Bohuslav Novotný, CSc., doc. dr. Radko M. Perniška, CSc., akademik Josef Poulik, Alois Švršek, předseda JZD Mír v Práchech, Jindřich Ševčík, zasloužilý učitel, a Kamil Tymbkovič, předseda MNV v Těšeticích.